Uno von Trasenberg. Berättelse af Friherre Dolk

Bokutgåva

Strengnäs, 1809.

* * *

I.

Ehuru jag icke fullkomligen tiltror mig, at såsom en annan Peringsköld kunna ända til Adam leda den Trasenbergska familiens Ättartal, är dock ganska säkert, at den samma onekeligen måste räknas bland de första Slägter. – I aldraäldsta tider lefde här i norden en flicka, som het Goa Thorsdotter, (så berätta våra tilförlitligaste Historieskrifvare) och at denna Goa vid et Thorablot verkeligen blef bergtagen, eller bortröfvad af et Berg, men at hon med detta berg aflade en son af samma namn, hafva de förtegat, dock kan man, oaktadt deras tystlåtenhet i den vägen, antaga det såsom ganska säkert. Medeltidens mörker har väl sedan, på någon tid, bortskymt denna Bergs efterkommande, troligen bland andra, af den orsak, at då Konung Magnus Ladulås tillade alla, som höllo häst och karl, Adeligt stånd, Bergungarne (som de förmodeligen kallades) såsom förnämare, intet ville underkasta sig en sådan jemförelse och blandning med ringare folk, och derföre undandragit sig rusttjensten, hvarigenom deras efterkommande sedermera med tiden stadnat alldeles ibland bönderne; dock återfinner man i slutet af femtonhundratalet, eller i början af sjuttonde seklet, i den bekante Eutropius Trasenberg, (alla nu varande Trasenbergars stamfar) en verklig afkomling af denna uråldriga ätt; sanningen häraf kan så mycket mindre dragas i tvifvelsmål, som ingen lärer neka, at ju på en tid af nära tvåtusen år, Berg lätteligen kunnat förvandlas till Trasenberg, och det så mycket snarare, som sednare tiders bruk ofta varit, at med något prydligt tillägg, såsom Lager, Myrten, Sölfver eller dylikt, göra namnen mera välljudande.

På mödernet tyckes man väl i början famla i något mörker vid ättens utredande, men vid nogare eftersinnande kan man äfven der reda sig och med mycken anledning antaga, at den leder sit ursprung, antingen ifrån Maja, Mercurii Fru mor, eller ifrån Anna, Beli dotter och Didos syster, eller kanske ifrån båda, hvilket synes troligast deraf, at man finner dessa namn, så väl Maja, som Anna, beständigt innom familjen vara bibehållne. – Stundom, erkännom det, kunna väl lika förnamn finnas i olika slägter, dock bör sådant icke förvilla en försigtig genealog: man finner till ex. en Eutropius i Romerska Historien, men at Trasenbergska slägten, på svärdssidan, icke är Romersk, oaktadt stamfadren hetat på samma sätt, och at den icke leder sit ursprung ifrån Consuln Eutropius, som lefde i Kejser Arcadii tid, i Rom, vid slutet af fjerde seklet, och i det fallet vore mycket yngre än jag upgifvit, torde ej behöfva något kraftigare bevis, än at samma Eutropius, som var Castrat, ganska säkert alldrig ägde några barn.

Hjelten i detta Sagobrått, Uno von Trasenberg, härstammar således icke ifrån den låga folkklassen, utan ifrån en ädel och uråldrig ätt; hvilket ensamt varit tilräckligt för hans ära, men, äfven han har velat genom egne dygder öka sit namns heder, och gifva styrka åt den store Axel Oxenstjernas yttrande, att höga, ärbara och dygdiga böjelser i kraft af härkomst och den dertill höriga upfostran, alltid åtfölja dem, som äro af ädel börd; då deremot alltid något nedrigt, gemenligen vidlåder dem, som äro af nedrig härkomst.

Hof-Junkaren von Trasenberg, Unos Herr far, lefde retirerad på sin ägendom: lycklig som far och make, med en älskvärd Friherrinna, njöt han der den husliga sällhetens lugna behag, så sällan de högas lott, men dubbelt afundsvärd för dem, som då, efter en nyttigt använd ungdom, äfven äga samvetets tröst, at hafva gagnat sit fädernesland i det stora hela. Med denna tilfridsställelse, satt Hof-Junkaren en vacker

sommarafton på sin farstugbro och resonerade med Friherrinnan, om deras äldsta sons bestämmelse, och planen för hans befordran. Den civila Ämbetsmannavägen, hälst den Hof- Junkaren sjelf beträdt, var väl längesedan utvald, såsom både den mäst passande, och den, der en yngling med talanger, kunde göra riket den verkligaste nyttan; men tiden til hans skiljsmässa hemifrån hade hittils blifvit lämnad oafgjord; nu beslöts ändteligen, i anseende til hans utmärkta förstånd, at den ej skulle upskjutas längre än til följande årets början.

Aftonen var skön. Solens halfva rund hade sänkt sig nedom de vestliga skogstopparne, och dess sista strålar framsmögo glest mellan de löfrika askrarna på gården. En mild purpur färgade de strödda molnfläckarne vid horizonten, och utbreddes öfver sjöns lugna yta, endast här och der ringlad af lekande fiskar. Svalorna qvittrade från den halmtäckta ladan och några brummande torndyflar hjulade omkring nejden.

En öfver måttan präktig afton Ers Nåd! sade Licenciaten Magister Husælius, som med gravitetiska steg kom ifrån studerkammaren och blåste tobaksröken från sin pipa i långa hvirflar mot den fria himmeln. Månne man icke borde taga sig någon motion på maten, och njuta naturen, tillade han med en bugning.

Jo, vi kunde göra en liten promenad til kiosken, svarade Friherrinnan.

Promenaden företogs; lilla mopsen sprang förut och gjorde fiendtliga anfall emot grisarne i vägen, och Magistern gick några steg bakefter för at icke genera med pipan, och gjorde sina philosophiska betraktelser öfver spindelnäten emellan gärdsgårdsstörarne. – Apråpå, sade Hof-Junkaren vid framkomsten, har Herr Magistern Avisorna för i dag med sig? jag ögnade så hastigt igenom dem.

Magistern drog up Avisorna ur fickan och lämnade dem til lilla Fröken, Anne Julie, som på pappas befallning skulle läsa hårdt – hon började:

”Stochholms Posten. Ut-drag af et bref ifrån Götheborg, da-terat den 7:de sistledne Mars: Nu tyckes Sill fifi - -

Magistern. Fy! är det något ord som är svårt, så stafva. Så här, f, i, s; säger Fi- – nej; f, i; säger fi. s, k, e, t; säger sk- – nej; f, i, s, k, e, t; säger fisket. Ser hon intet at det blir *Sillfisket?*

”Nu tyckes Sillfisket åter tämmeligen vilja lyckas, och priset har redan fallit två Riksdaler på tunnan.

”Underrättelser angående Elfvorna: Dessa äro ganska små och uphinna stundom ej längden af et finger. Salig Assessor Svedenborg såg dem vid Stockholms brand 1759, så små som. Myror pi - - p, säger p. i, säger i - -

Magistern. Hoppa öfver det der ordet beskedligt.

– ”på en husvägg och släcka ut elden, som ock der stadnade och huset blef conserverat.”

”Strödda Reflexioner ur T–gs Resa uti Europa, Africa och Asia från år 1770 til 1779. Vattnet är det element, som gör sjöfarten så utom, som innom Nederländerne vig och beqvämlig. – Piskan är et instrument, som tyckes kunna ådraga sig respect, så väl af andre, som Oxarne til hvars tjenst den är i det mästa ärnad.”

”Diverse kungörelser: Tilkännagifves at min son, Kopisten A. S. Katturin, oagtadt til myndige år kommen, tils vidare kommer at stå under mit förmynderskap – – –

Här afbröt Hof-Junkaren läsningen och tiltalade sin son: ja, min kära Uno! tror, du at jag nonsin skall behöfva införa någon dylik anonce för dig?

Nej min far, svarade Uno, jag försäkrar at det alldrig skall behöfvas.

Jag hoppas det också, sade hans far, och just öfvertygelsen om din stadighet och dit förstånd, har gjort, at jag och din mor i dag beslutit, at du omkring nyårstiden får resa til Stockholm, för at der engagera dig.

Innerligen glad aflade Uno sin tacksägelse, brinnande af begär at få tjena sit fädernesland – Licenciaten önskade honom lycka med alfvarsam upsyn – Var icke för glad, sade han, Herr Uno är intet skapad för stora verldens nöjen. Om jag intet helt och hållit bedragit mig på hjerta och karaktär, hoppas jag Herrn sjelf snart skall finna detsamma, och lycklig då, om Herrn återvänder endast i stånd at rätt värdera den landtliga lefnaden, och icke tillika med sårande minnen af svaga ögonblick, af passioner och förförelser förledd och med en sjuklig och fördärfvad constitution.

Har ingen fara, sade Friherrinnan med synbart missnöje – Hof-Junkaren rynkade litet på ögonbrynen och Uno skrattade åt Pedanten.

* * *

2.

Julhelgen var förbi, och tiden til unga Trasenbergs afresa nalkades med skyndsamma steg. Fru mamma hade tillagat linne, krås och manschetter, och lilla Fröken Anne Julie tog redan ihop tummen på Unos harullsvantar.

Snart var allt färdigt, han omfamnade sina föräldrar och syskon, kyste Licenciaten, knöt den gula flaggduken kring om sin nya päls och reste. Friherrinnan ropade ännu en gång ifrån trappan et lef väl! och förmanade honom at icke frysa under vägen.

Det var i Januarii månad Uno anträdde sin resa. Med goda hästar och godt före hade han redan vid dagens slut tilryggalagt nära hälften af sin väg, och för at följande dagen hinna til sit mål, beslöt han at äfven använda en del af natten.

Samma måne, som för sekler tilbaka lyste Drottning Disa på hennes nattliga tåg til Sigtuna, upträdde nu i sit fylle, och spridde et mildt sken öfver den snöbetäckta marken, som lik tusendetal diamanter, återbröt dess strålar. Karlvagnen, Orion och Sjustjernorna glindrade jemte den ljusa vintergatan vid midnattens högtidliga tima. Allt var tyst, endast någon vandrares fot, som knarkade mot den jemngnidna snögatan eller den trafvande hästens skoslag, afbröt nattens stillhet. Bugtade af snömassor stodo de unga träden och liksom äreportar krökte sig öfver vägen för Uno, som med ena benet utanföre släden, och en bonde med luden mössa och rimbetäckt hår, vid sin sida, fortskyndade.

En karl i Lappmudd, och et ungt fruntimer, insvept i hufva och pälsverk, hade kort före Uno afrest ifrån sista Gästgifvaregården, och olyckligtvis kört omkull på halfva vägen, der han uphann dem och stadnade, för at låta bonden åter hjelpa up deras åkdon. Detta, förorsakade en viss bekantskap dem emellan, så naturlig på resor, der man skild ifrån alla bekanta, någon gång nästan är färdig at anse skjutsbonden såsom anhörig; resan fortsattes ock i et sällskap, til nästa Gästgifvaregård, der både Uno och de andra resande ämnade taga nattqvarter.

Vid framkomsten voro redan alla rum af andra resande uptagne, utom et enda innanföre en bristfällig sal, och då Uno ansågs vara i samma sällskap med de andra, anvistes alla tre detta enda. Hans blygsamhet fann väl i början betänkligt at tilbringa natten i samma rum med en ung och okänd dame, men nöden tillät intet val, och då hon sjelf, äfven som hennes följeslagare, ej gjorde någon invändning deremot, utan tvert om den senare afrådde Uno ifrån at fortsätta resan i så stark köld, och dessutom tillade, at hvarken han, eller hans syster ämnade ligga, utan endast hvila en stund, försvunno alla betänkligheter.

Sedan en brasa af lång granved blifvit pårest i spiseln, och fruntimret, som Uno förut ej rätt kunnat betrakta,

aftagit sin hufva och förrådt et ungt och intressant ansigte, var han rätt nöjd med sit beslut at qvarstadna. – Herrn i lappmudden hade ock afpälsat sig, och Uno fann i honom en lång mager man, omkring trettio år, med et sträft utseende, men i högsta grad förekommande och höflig; det som ännu mer väckte Unos förtroende til denna okända, var den uptäckt han gjorde af en sigillring med vapen, på dess finger; et tydligt bevis at han var frälseman. – Således förvissad at han icke råkat i dåligt fällskap, visade Uno tilbaka all möjlig höflighet och öpnade med gästfri hand sin väl försedda matsäck och kantin, bjöd Fröken kall kykling på et stycke hårdt bröd i brist af tallrik, och fann sig förtjust af hennes aptit.

Natten var långt liden och alla trötta af resan. – Nu tillagar jag en pålsk canapée åt mig framför brasan, sade den resande Herrn, Mari kan hvila sig på den lilla fängen, och min Herre, som ämnar lägga sig ordentligt, skall ha sparlakanssängen. – Uno var rätt nöjd med denna delning, hälst han derigenom obemärkt kunde afkläda sig, bakom det gröna sängomhänget; hvilket han ock gjorde; önskade sina reskamrater god natt, och somnade snart och tungt.

Då Uno vaknade visste han i början ej rätt hvar han var, men småningom påminte han sig, at han befann sig på en resa till Stockholm. Det föreföll honom underligt, at, då han med redighet mindes, det han väl afklädt sig, men dock för at icke frysa, bredt sin nya vargskinspäls öfver täcket, nu i dess ställe känna något annat vasst och hårigt plagg. Just under betraktelsen öfver denna metamorphos, inkom en flicka med ved samt en liten smal ljusbit i en gammal blecklyckta, som jemnt spridde så mycket sken i rummet, genom de små utstampningarna, at han märkte sina reskamerater redan vara borta; det före föll honom äfven besynnerligt att han ej hört det minsta buller vid deras afresa; han såg sig omkring och till sin ännu större förundran, fann han sin kapsäck och sitt schatoull äfven vara ur rummet. En förskräcklig aning genomfor hans själ, och med brådska sprang han ur sängen, för at i hast kläda sig; men huru måla hans vrede och harm, då äfven hans kläder och penningar och alt saknades. Ingen tvifvel var mer, at icke hans höfliga resesällskap bestulit honom och rymt. Med häftighet frågade han flickan, när de andra två resande farit. Hon visste intet derom, emedan de intet begärt någon räkning, eller betalt deras nattqvarter.

I blotta linnet stod Uno nu och svor päst och död öfver Fröken och hennes Kavaljer och sig, som kunnat låta bedra sig af et uselt följe. Hvar är Gästgifvaren, ropade han, fort! bed honom komma hit. – Flickan, som ej rätt väl begrep hvad det kom åt den resande, skyndade sig til sin husbonde och berättade händelsen, samt bad honom sjelf infinna sig, för at se hur det stod til.

Vid Gästgifvarens ankomst stod Uno i den qvarlämnade lappmudden, det enda plagg han ägde at skyla sig med, och ingaf i denna utslitna costum just ingen vördnad hos åskådaren. Jag är bestulen! ropade han, promt en häst, de skall sättas efter på minuten!

Gästgifvaren betraktade den underlige ynglingen, och tyckte sig igenkänna sin egen päls, den han på et spelhus i Sala marknad förlorat. – Hvad är ni för en karl? frågade han.

Å! jag är bestulen på allt hvad jag äger och har, ropade Uno.

Ni ser intet ut som ni haft mycket at förlora, sade Gästgifvaren; dessutom torde det väl då gått samma väg det kommit, tillade han med tvetydig mine.

Detta föga tröstande svar upretade Uno. – Ni skall vara mig ansvarig för mina saker, ropade han, och tjufvarna skall promt sättas efter, och det utan krus!

Det angår mig intet, mumlade Gästgifvaren – Med dessa ord gick han åter och lämnade Uno i en gruflig belägenhet.

Hans bråska hade hindrat pigan at upgöra någon eld, hon hade endast nedkastat vedfamnen på gålfvet och

upsmetat ljusbiten emot muren, der den blef qvarsittande och brann med en lång veke och et matt och dystert sken. Darrande af köld i detta rysliga rum hörde han nu bojorna slamra i yttre rummet (NB en bonde bar ut en gammal sele som legat der öfver natten); nu intog fruktan lika med vreden hans själ, och lik en verklig missdådare, afvaktade han sit öde.

Dörren öpnades ändteligen och Gästgifvaren inträdde ånyo jemte Hållkarlen och åtskilliga bönder, som hört berättelsen om pälsen, och af nyfikenhet skockat sig för at betrakta den fattiga ynglingen. Alla frågade honom någon ting: hvad han var för en, hvarifrån han kom och dylikt, samt gjorde sina anmärkningar, än vid pälsen, den flere erkände vara Herr Gästgifvarens, och än vid Unos utseende och berättelse.

Rådvill och nästan färdig at gråta, stod han likasom en obeväpnad Europé, ensam midt ibland vilda Indianer, hvarje ögnablick färdige til anfall; då han lyckligtvis råkade at kasta sina blickar under sängen, och til sin outsägeliga glädje blef han der varse sin reskassa och sina kläder undanstuckne. Gud ske lof! ropade han, jag kan åtminstone komma hän!

Det var fan te ha rar sedelbok, sade en bonde, som trängt sig närmast; Gästgifvaren lyftade af sig nattmössan och blef efter denna oväntade vändning lika höflig, som han förut varit stursk, påtände sjelf brasan och bar med egen hand in frukost til Uno, som glad at han sluppit med förlusten af sin kappsäck och sit toma schatoull, ansåg det icke löna mödan at efterspana tjufven; utan fortsatte genast sin resa.

* * *

3.

Anländ til Stockholm följde Uno den anvisning han fått af sin far, och erhöll derigenom rum på Källaren *Förgylta Krediten.*

Efter några dagars vistande i hufvudstaden och sedan hans Garde de Robe åter blifvit i stånd satt, gjorde han sina upvaktningar hos Presidenten och högre Ämbetsmännen vid det af Rikets verk, der han ämnade söka engagement. Ansökningen beviljades lätt, och en af Assessorerne, som förordnades til examinator, utsatte en viss dag, då han i kappa och värja lagligen undergick sit förhör, hvarigenom han likväl icke fick något särdeles tilfälle at ådagalägga sina kunskaper i Historien och Kameralvetenskapen, ty hela hans examen bestod förnämligast i följande frågor:

Assessorn. Kan Herr von Trasenberg säga mig hvilken utskyld eller skatt til Kronan är den äldsta?

Uno. Nässkatten.

Assessorn. Hvilken Konung påböd Nässkatten.

Uno. Oden.

Assessorn. Ganska rätt. – Fanns det intet äfven i äldre tider någon annan personel afgift?

Uno. Jo, sedan erfarenheten lärt, at Nässkatten, eller at taga skatt för hvarje näsa, var en mindre säker method, och Kronan ofta blef lidande derigenom at stridsmän mistat sina näsor under deras vikingsfärder, eller genom andre omständigheter, upkom en annan mera pålitlig under namn af Rumpskatten, hvilken äfven kallades Ledungslama.

Assessorn. Bibehålles den ännu?

Uno. Nej.

Assessorn. Kan intet Herr von Trasenberg påminna sig at det är någon lämning qvar af Rumpskatten?

Uno. Nej, om intet Örebro gamla vapen, eller det så kallade Örebro märke, kan vara en lämning deraf.

Assessorn. Nej, Örebro märke har et helt annat uphof under Drottning Margretæ tid, men vi äga, fast under andra namn, i de nu utgående utskylder til Kronan, ganska säkert lämning af de fordna – – –

Utom några smärre obetydliga frågor i Moralen, befriades han ifrån alla vidare, och blef til följe af sina ådagalagde kunskaper antagen til Extra-Ordinarius vid verket, hvaröfver utdrag af Protocollet honom meddelas skulle. Detta document erhöll han ock redligt af Sekreteraren Katturin, som vid dess öfverlemnande ännu hade en fråga at framställa, ofta benig nog at rätt besvara, nämligen den: kan min gunstig Herre låna mig tjugu eller tjugufem Riksdaler, bara på et par dar? Uno kunde likväl äfven til nöjes besvara denna, och Katturin, hänryckt af så djupa kunskaper, knöt med denna aktningsvärda yngling det fastaste vänskaps band.

En afton då Uno gått ut, endast för at fördrifva tiden, och utan bestämt mål för sin vandring; blef han varse denna sin nya vän jemte et ungt ganska väl klädt fruntimer; han hälsade på sin kamerat och ämnade fortsätta sin väg, då denna bad honom gjöra sällskap; med största nöje biföll han denna begäran och började derföre genast en konversation med fruntimret, först om väderleken och sedan om spektaklet, dit han sade sig ämnat gå, om han icke träffat sin vän Katturin.

Heter ni Katturin? frågade damen och vände sig til honom, med en leende mine. – Å fy! fortfor hon, hur kan man kalla sig så gement? kalla er då åtminstone Katturini.

Uno undrade med skäl på detta sätt at konversera; at fruntimret icke ens til namnet kände sin följeslagare, gaf honom icke det bästa begrep om hennes modesti, och han ämnade verkeligen gå, af farhåga at han träffat någon illa känd dame.

Vill ni intet stiga up, frågade hon i detsamma, här bor jag två trappor up. – Hältre än at bevisa en ohöflighet, följde han mekaniskt trapporna upföre, osäker hvad detta var för et äfventyr.

Damen öpnade dören och insläppte Herrarne i et ganska litet rum, matt uplyst af et enda smalt ljus, som stod lutande i en gammal tenstake på et omåladt bord. På väggen öfver bordet, sutto gamla smutsiga taflor, små porträter af hederlige Svenske Herrar och Män, samt på en ljusare fläck, der troligen fordom en spegel haft sin plats, satt et upklistrat papper, hvarpå i en grön illa ritad krans, en vers och et inbundit namn voro täxtade – helt säkert någon gratulation på en namnsdag. En Butelj och et par Ölglas, en afbruten lerpipa, en stol och en säng, voro för öfrigt alla de möbler, som i hast kunde uptäckas. Et fruntimer befann sig äfven förut i detta rum, hvars smakfulla klädsel på det högsta contrasterade med ameublementet. Uno var redan på väg at återvända från detta ohyggliga näste, hvars första åskådande gifvit honom nog uplysning om hvad slags boning han träffat, då den i rummet förut varande qvinnan vände sig til honom, och han igenkände samma flicka, med hvilken han superat på Gästgifvaregården.

Bestörtning, vrede och medlidande, dessa stridiga känslor intogo nu Uno; han betraktade stillatigande den olyckliga, som då hon igenkänt honom, först dragit sig undan och betäckt sit ansigte, men sedan i en bönfallande ställning nalkades. Han drog sig några steg tilbaka och betygade, med känsla af sin öfverlägsenhet, i en mindre sträng ton, sin förundran öfver at återfinna henne på detta sätt.

Flickan vågade med möda uplyfta sina ögon; under anropande af barmhärtighet framstammade hon en berättelse om orsaken til stölden, den hon helt och hållit tilskref sin följeslagare. Denne, en spelare, och följakteligen til kropp och själ ruinerad man, hade tidigt genom bedragande nidingars vanliga vältalighet förfört henne i hans föräldrars hus, der hon, som et moderlöst barn blifvit upfostrad. Förblindad af en

olycklig passion och misshandlad af en sträng matmor, var hon lätt öfvertalad af denne usling at rymma och en gång i hans våld och inkommen på lastens väg, hade hon förskuten och föraktad af hvarje redlig menniska, ej haft någon möjlighet at återvända. Nu sedan nöden tvingat hennes förförare at bestjäla Uno, hade han icke vågat at längre vistas i Stockholm, och derigenom äfven beröfvad denna sista, enda person i verlden, som ännu uppehöll henne, hade den yttersta grad af elende endast blifvit henne öfrig. Ach tillade hon, huru gerna hade jag icke velat varna er på Gästgifvaregården, men jag vågade icke – det enda jag kunde göra var at jemte edra kläder, dem Kapten, för at uppehålla er, döljde under sängen, jag äfven kunde gömma edra penningar, dem jag hoppas ni återfick.

Ja lyckligtvis återfick jag åtminstone dem, svarade Uno, som afhört denna berättelse med största ovilja emot den olyckliga flickans förförare; et visst deltagande i hennes öde, hade nästan kommit honom at glömma huru föraktlig hon i sjelfva verket var, och at det nära är en omöjlighet at sjunka så djupt, utan brott, dem nöden alldrig kan ursäkta. Jag är således skyldig min tacksägelse och – beklagar dig tillade han med en deltagande blick.

Ovanliga känslor hade intagit Uno, flickans oskyldiga utseende behagade honom och hennes, som han tyckte, ädla gerning med penningarne, fordrade en större tacksamhet än den han visat. Gerna ville han i sit sinne helt och hållit urskulda och anse henne, som et annat fruntimer, men hennes lefnadssätt väckte alltid hans afsky. Hvilka usla eländiga varelser! ropade han då han nedkommit på gatan.

Hans vän, som äfven följt honom ut, skrattade åt detta utrop och ansåg bekantskapen i huset, tvertom vara ganska artig.

Uno såg stillatigande på sin följeslagare. Ja, fortfor denne, intet behöfver du skämmas öfver den bekantskapen: all dygd och anständighet består ju endast i inbillningen. På Otahiti skulle ju de der flickornas lefnadssätt ej innebära det minsta onda, tvertom skulle de der bli intagna i Indianernes Arreoijs, som utgör samlingen af allt folk af god smak och goda seder, då deremot om en gammal dygdig gumma derifrån skulle få se någon af våra anständigaste damer äta i karlars sällskap, skulle hon säkert af blygsel öfver en så äreförgäten qvinna, hålla händerna för ansigtet.

Uno var et ögonblick nästan färdig at gilla detta resonemang, men snart fann han huru usel jemförelsen var. Nej, sade han med värma, dygden består intet i inbillningen. – Utan at vidare söka utreda detta ämne, fortsattes vägen under andra samtal til en källare, der Uno endast för sällskapets skull ämnade inta en sup och en smörgås, men rummet var så fullt af folk, at han ej kunde få något. En stund stod han i ångor af toddi och afhörde det allmänna pratet, som var så sorlande at han godt kunnat läsa sin syndabekännelse hårdt och ingen skulle vetat annat än at äfven han stått och resonerat. Hur är det möjligt ropade han ändteligen at någon kan vara road på dylika ställen! och under betraktelser öfver kypares olycksaliga lif, begaf han sig åter til sit hem.

En melodisk musik väckte honom följande morgonen ur sömnens armar. Det smickrade hans fåfänga at utanföre sin dörr hafva musikanter, och med en viss högfärd häröfver, påtände han sin pipa för at likt en förnäm Musulman ligga och röka under musik. Detta påminte honom Turkarnes seraljer och hans inbillning målade lifligt sällheten af en skön slafvinnas kyss. – Ve den niding som förfört henne, ropade han, ty bilden af den sköna slafvinnan var helt och hållit Mari's. Ve den som kan och icke räcker den olyckliga en hjelpsam hand, hviskade hans samvete, och den ädla föresatsen at frälsa flickan föll honom in. Skyndsamt påklädde han sig och hastade til Mari, hvilken han fann i den mäst lätta och förförande morgondrägt, men – Uno såg icke med begärens, endast med medlidandets ögon – han föreslog henne genast at flytta til et mera anständigt rum, hvarom han föranstaltade; och med tacksamma tårar emottog den rörda flickan detta goda anbud.

* * *

4.

På Katturins eller – som han nu af ovilja mot sit namn kallade sig – Kattzauns inrådan, och kanske äfven af egen nyfikenhet, hade Uno sökt inträde i et mystiskt samfund, kalladt *Sviagriser Ordens Loge: Den Silfverhårige Grisen.* Uphofvet til denna Orden, äfvensom orsaken til Logens namn är ganska svårt at förklara. Några af Ordensbröderne ville väl påstå, at ordet Gris som deruti förekommer, skulle härleda sig antingen ifrån den gamla Svenske Prinsen Gris eller Gisel, son til Wisbur och Finska Drotten Athe hin rikes dotter, eller ock ifrån Gunno Gris, som i Konung Birger Månsons tid blef tilfångatagen, hälst Systra-Logen i Stralsund kallades *Den Storgrymtande* (grosgruntzen) *Glycer;* men at rätt uplösa den frågan, fordrades en så hög grad i Orden, at endast en enda person i verlden kunnat uphinna den. Jag sjelf, som med mycken möda forskat i gamla handlingar, för at uptäcka huru dermed kunde förhålla sig, känner ej, det oaktadt, rätta betydelsen af ordet Gris, utan nödgas således endast gissningsvis anföra, at som Systra- Logens namn Glycer snarare synes komma af grekiska ordet γλυκεὸς: ljuflig, söt; än af något simpelt fruntimers namn, förmodar jag ordet Gris äfven ehuru just icke grekiskt, ändå af någon dylik ganska stor betydelse.

Efter tryckt kallelsebref, infann sig Uno på utsatt ort och aftonstund i et hus på söder, och invistes uti et litet rum kallat blodiga kulan, der han af en i svart rustning klädd man, som höll en blodig knif i handen, blef tilspord om namn och ålder, om han var blind, halt, hade en stygg näsa, oskickliga lemmar, var sönderbruten til hand eller fot, vinögd eller skabbig; och då han besvarat alt detta, anbefalld at aflägga alla saker han medfört af metall, guld eller silfver och dylikt, hvarefter hans ögon förbundos och han infördes.

En manlig röst talade: hvem vågar nalkas Den Silfverhårige Grisen?

Unos Ledare. Jag, Den Silfverhårige Grisens vandrande Châtreur, som funnit en ofödd, hvilken enligt Mose lag får nalkas offren; han kallar sig Uno von Trasenberg, medför intet och vill födas.

Rösten tiltalade Uno: Var välkommen främling om dit upsåt är rent. Så ren, som den hvita Grisen skall din afsigt vara, om du icke med ånger vill återvända från dessa helgade ruiner. Den Silfverhårige Grisen vill på anmälan af din önskan, uptaga dig til sin broder, om dit beslut är fast. Jag frågar dig derföre nu, om du vill undergå de prof, som kan göra dig värdig, och om du dertil tror dig äga nog styrka?

Uno. Ja.

Den Styrande Brodren. Är du genast färdig at med dessa prof göra en början?

Uno. Ja.

Styrande Brodren. Främling! Grisen är svart, svartare är det mörker som omger dig; Hell dig! om du gör honom hvit; men vet at förbannelsen hvilar öfver den som oförmögen åtager sig detta arbete. Broder Cantzler, för främlingen til de rum der han må pröfvas.

Uno fördes nu af Ordens-Cantzlern genom många omvägar til et mörkt rum, der bindeln togs ifrån hans ögon och han lämnades ensam.

Med mindre mod än den tappre Grefve Fredric von Froburg, men dock icke alldeles utan, afvaktade han sit öde. – Efter en stund hörde han grisens röst; först grymtade han fint bakom honom i vester, sedan något gröfre i öster och sluteligen med en Elefantstämma i norr. I vester, i öster i norr, eller på tre särskilta ställen, grymtade nu grisen. Tydligt hörde Uno at dessa röster voro gnällande, och skulle föreställa lidande varelsers, men at hasta til deras hjelp, föll honom icke ens in; om någon sitter fast, kommer han väl lös igen,

tänkte han. Hastigt uplystes rummet af trenne bländande lampor, hvilka liksom af sig sjelfva nedföllo och stadnade i en triangel omkring honom. Nu skådade han i hvad sällskap han befann sig. Trenne mördade Grisar lågo på en grafsten vid hans fötter och grinade gement emot honom; stelnad blod syntes ännu omkring de dolkar, som djupt inträngt uti deras hjertan; deras små svansar, hvilka spiralformigt reste sig emot höjden, voro omlindade, en med eklöf, den medlersta med lager och den tredje med myrtenqvistar. Bakom dessa stod en pyramid konstigt ihopfogad af menniskoben och dödskallar, hvarpå en trekantig svart tafla var fästad, tecknad med tre bokstäfver: D. S. G.

Med någon förundran stod Uno och betraktade allt detta, då hastigt trenne i svepning klädda menniskovålnader reste sig undan et svart täcke, som han ej förut blifvit varse, och i samma ögnablick försvunno lamporna och allt blef åter mörkt, endast de tre bokstäfverne D. S. G. lyste med et blodrödt sken. En liten rysning genomilade Uno, då vålnaderne så oförmodadt reste sig, hälst i samma stund ett iskallt vatten öfversvämmade hans ansigte. Då han å nyo hämtat sig, tiltalade honom en hes röst:

Olycklige Främling! Hvad söker du här?

Uno betänkte sig litet, ty han var ej beredd på den frågan.

Rösten. Förvillade yngling! Du söker inträde i en Orden, hvars ändamål du icke känner. Dessa bokstäfver du ser, dessa fasliga ord, som äro tecknade med blod, du vet icke deras betydelse, se och bäfva (transparanten förändrades nu och der stod: *Dumma Syndares Graf*). Af dumhet sökte du inträde, kan du neka det? – En syndare är du, kan du neka det? Och dö måste du!

En annan röst. Ja! Återvänd, ännu är det tid, men snart, snart står det icke mer i din förmåga. Innan Ufven sju gånger tjutit och Ugglan tre gånger skrikit, skall din ånger sju gånger sönderslita dit innersta och tre gånger dräpa dig. – Hvarje af dessa tre förskräckliga ord, har ännu en tredubbel bemärkelse. – Dryckenskap, Spel, Gäld är första ordets förklaring; endast denna uplysning bör stadga ditt beslut att återvända, men om du ej ännu funnit djupet, i djupet branterne och från branterne afgrunden af den olycka hvari du störtar dig, så vet, du skall gråta öfver dina syndiga gerningar, då djeflarna skola glädjas af dit fall. (hemska skratt skallade på alla sidor) Yngling! följ vårt råd; återvänd, eller vill du förtjena detta djeflarnas hånlöje?

Uno svarade litet förtretad nej, til denna sista fråga, det förutgående ansåg han sig icke kunna svara någonting uppå. –

En tredje Röst: Vi hafva gjort enligt våra samveten, vår pligt. – Hårda prof förestå, ditt hjerta förestafve dina svar. Rösten tystnade, och den Riddaren som fört Uno i detta rum, återkom och förbandt ånyo hans ögon och lindade en jernkedja om hans lif, hvarmed han återförde honom samma omväg, in i brödernes samlingsrum, der han upleddes trenne trappsteg, och ställdes på en höjd betäckt med sand. –

General-Superieuren. Ditt första prof är nu fullbordadt. Du har varit hos trenne af våra bröder, Ananias, Azarias och Misaël. – Hvad är ditt beslut? Ditt val är ännu fritt, vill du fortfara at inträda i vår Orden?

Uno. Ja.

Cantzlern. Jag begär ordet: Främlingen yttrar väl nu tänkesätt värdige en man, men jag, som enligt min Embetes pligt följt honom under hans vandring, har funnit honom vacklande. Fritt och otvungit har han lofvat de tre män i bedrägeriets ugn, att ej inträda i Orden, och nu återtager han detta fria löfte. – –

Uno ville tala, men General-Superieuren befallte tystnad. –

Cantzlern. (fortfarande) Jag hemställer derföre om icke hårdare prof må honom åläggas, dock fäller jag, af

medlidande, en förbön för honom, at dessa ej måtte blifva för svåra för en så svag dödlig. –

(Uno bet sig i läppen af vrede.)

Gen. Superieuren. Broder Cantzler! Din bön är hörd (til Uno) Obetänksamme Främling! Du har blott erfarit et litet prof. Dessa rådgifvare voro endast för at pröfva din ståndaktighet. (med strängare röst) Huru vågar du begära inträde i vårt samfund, utan förmåga at skilja lögn från sanning, föreställning från upriktighet? – Jag förlåter dock för denna gång dit fel, om du med upriktighet ångrar det. –

Uno. Jag vet mig intet ha begått något fel.

Gen. Superieuren. Jag begär et korrt svar, vill du fortfara?

Uno. (teg en stund) Ja.

Gen. Superieuren. Gå då vidare, men, jag varnar dig, fall icke – Knecktar! binden honom!

Unos händer blefvo bundna på hans rygg och benen sammanknutna med näsdukar. – Störten honom! ropade General Superieurn, och Uno störtades baklängest ifrån den höjd hvarpå man ställt honom, och föll i en art af hängmatta, den de samlade bröderne behändigt höllo under honom, på det han skulle hindras ifrån att skada sig af fallet. Ha! ropade alla, han har fallit! Djupt har han fallit! och nu började de att med förenade krafter skaka hängmattan så, att Uno, fullkomligen som Sancho Panza på Gästgifvaregården, blef trakterad med en himmels sprätt; endast med den skilnad at detta skedde med förbundna ögon och med större allarm; ty midt under mattan voro en mängd jernkedjor fästade, som under skakningen gåfvo et högst obehagligt ljud. Sedan han en stund fått vidkännas denna motion, svår både för kropp och sinnen, utbars han til et annat mörkt rum, der han insvept i sin matta och omlindad med kedjorna nedlades i en likkista; bindeln togs åter ifrån hans ögon och dörren tilstängdes.

Efter en liten stund tilgick här som i det förra profrummet, nio lampor liksom tändes af sig sjelfva eller upsköto i lika många cheridoner omkring kistan. Midt framför sig skådade han en galge, och en klockstapel med klocka och vidhängande klämt-rep, men knappt hant han urskilja dessa besynnerliga föremål, förr än lamporna släcktes och alt blef åter mörkt. – Länge låg han på detta ställe bunden til hand och fot utan at knota, men småningom började tålamodet at förgå; synen var honom betagen, och alt var tyst som i en graf omkring, utom kyrkoklockan, hvarmed man, ungefär hvar femte minut, klämtade. Redan hade han räknat åtta sådana klämtningar och flere gånger vändt sig ifrån den ena ömma sidan på den andra; sluteligen utropade han: hvad f-- skall det här tjena til! får jag alldrig komma hän? – Ingen svarade. – Ändteligen klämtade klockan nionde gången, dörren öpnades, och han infördes på samma sätt som förut i samlingssalen.

Gener. Superieuren. Främling! Hvad är tiden?

Uno. Det vet jag intet, men mig har den förefallit rätt lång. –

Gen. Superieuren. Tiden är half, dit andra prof är nu fullbordadt. Du har med tålamod genomgått det. Dit tredje prof återstår, men, som tiden nu är half, och jag har magt at låta honom vara fullkomnad; så har jag på den Silfverhårige Grisens vägnar velat befria dig ifrån detsamma; fullt öfvertygad at af de tre olika lefnadssätt, som der tilbudits dig, du utvalt det enda rätta. Derföre bjuder jag dig nu, at som tre gånger pröfvad, vara tre gånger välkommen. Likväl, som du under dessa prof fallit, har den Silfverhårige Grisen endast uptagit dig i första gradens andra grad, eller til broder af den Svartfläckige Grisen. Dit framtida upförande och din lydnad skall kunna göra dig värdig af en högre. – Mine Bröder! tillåten J at den blinde må få skåda Grisen?

Bifallstecken gjordes och bindeln lossades från Unos ögon. Han fann sig omgifven af en talrik samling Ordens Bröder, hvar och en beprydd med sin grads decoration, och hållande händerna i en spitsig vinkel, likt et tryne för munnen. General-Superieuren satt på en thron i samma ställning, och vid hans sida stod en af bröderne i en hvit mässskjorta, hållande et svart brinnande vaxljus i den ena, och et svärd i den andra handen. På et hyende framför honom, låg en stor bok upslagen. – Silfverbevingade Broder Ceremoni-Mästare! sade General-Superieuren, framför den nyfödda til altaret. – Öfverste Prest i Vester gör er skyldighet. –

Uno framfördes och befalltes at endast stå på et ben under det Öfverste Presten läste följande:

Pröfvade, Tålige, Värdige! I dit sköte vill jag på Ordens vägnar nedlägga dess första heliga förborgade sanningar. Den Silfverhårige Grisen är tre: Dygd, Snille, Glädje. Dessa tre egenskaper skall du icke endast äga, utan dem skall du öfver jorden utbreda. Grisens fiender äro äfven tre: Dumhet, Synd, Gråt. At af jorden utrota dessa, skall vara dit ändamål. Tre äro Dygdens prof. – Du skall icke tro lögnaktigt tal. Du skall vara tålmodig. Du skall vara glad. – De tre Grisarne du sett, hvars svansar voro omlindade med eklöf, lager och myrten, beteknade huru slutet af allting bör utmärkas genom dygd, snil le och glädje, och de tre klagande grisarne du hört i Vester, i Öster och Norr, betecknade de svårigheter, som från alla dessa håll möta detta mål. –

Uno underrättades vidare om tecknet hvarpå en broder kunde igenkänna den andra, som utom det konstiga handtaget med tummarne i kors inuti handen, bestod deruti, at då en invigd ville i et Hof eller i en koja, likamycket på hvad ort och ställe, undersöka en okänd, skulle han nypa honom en nypning i venstna armen, och utsäga början af namnet Ananias eller *A–na,* såsom kännetecken at han varit i bedrägeriet ugn; hvarpå den andra skulle svara med slutet eller *ni–as*; och nypa den första två nypningar i högra armen, om han var invigd; men svarade han *Aj*! eller något annat utrop af smärta öfver nypningen, eller som också kunde hända, dertil bifogade en örfil, kunde den som undersökte vara säker at han träffat en profan. Han erhöll derefter Ordenstecknet, som bestod uti et trekantigt ok, såsom sinnebild af det band som hindrar grisar at vandra på orätta vägar; aflade den til obrottslig tystnad bindande Eden, och tecknade sluteligen sit eget, jemfe det namn han inom Orden erhöll af Eumæus, uti en stor med emblemer prydd bok.

Efter alla dessa förrättningar, återtog den styrande Brodren Order: Mine Bröder! Den stund är nu förfluten, som vi helgat åt alfvarsammare yrken och oss sjelfva. Vi återgå nu til den verld, hvilken vårt ändamål är at från dumhet och synd och deras säkra följeslagare gråt och tårar befria; men för hvars nyfikenhet det sätt döljes, som vi nyttje, at hos den lastfulla inplanta dygden, hos den dumma uplifva snillet och bland förtviflade utbreda glädjen, just derföre at en allmänhet kan icke på samma sätt använda dessa medel, som valde och bepröfvade bröder. Ja måtte alldrig någon broder, för hvad pris som hälst, yppa denna hemlighet. Måtte lika som triangeln är en sinnebild af den Elementariska naturen, som består af tre och en expression af tingens grundval, som är oryggelig, äfven medlemmarne af våra tre grader vara oryggeliga vinklar i dess hela förträffliga sammansättning! – Förenen Er mine Bröder med mig, och med Ordens tredubbla slag beseglen denna önskan, hvarmed Logen äfven för denna gång är slutad.

Alla Bröderne reste sig på et ben, och med Ordens tre gånger tredubbla slag beseglade den styrande Brodrens högtidliga önskan, hvarefter den förr rådande tystnaden förvandlades i et allmänt sorl, Vaktmästare undanröjde alla Ordens anstalterne, och spelbord och kort framsattes i deras ställen. Nöjen och munterhet skulle sluta sammankomsten.

Uno stod och betraktade ömsom sin nya silfver-decoration, hängande i et svart och hvit-randigt sidenband, och ömsom de valde och bepröfvade bröderne, som placerade sig vid Gråpojsborden, då Ordens-Ceremoni-Mästaren Löjtnant Flycht von Striden, förtroligt tog honom under armen och hviskade i örat, at i rummet utmed, vore börjat med en liten conversations- Raffel.

Uno spelade sällan, dock följde han Löjtnanten til det omnämnde rummet. Et obehagligt dån, af tärningkasten ljudade vid inträdet, och tobaksrök i digra skyar omsväfvade bröderne, som posterat sig omkring lådan, med hvar sin liten eller tjock sedelpacke i handen. I början höll han sig på afstånd, för at icke trängas, men, utan at just sjelf veta huru han kommit dit, stod han snart helt trångt invid lådan; dock endast af nyfikenhet at bese spelet, ej för at söka sin lycka. – Kastet gick sin tur omkring, och han såg med förvåning, huru lätt man här förtjenade penningar. – Nu var handen hos Unos granne och han felade.

Kattzaun, hvilken stod på andra sidan om Uno, och med otålighet tycktes vänta på tärningarne, bad honom slå för två Riksdaler. – Uno tog tärningarne, slog ut dem, och vann sina två Riksdaler.

Kattzaun kastade ut sin Sedel: Se där ta'n; Intet behöfver jag gräla om et par daler, men nog brukar man eljest lägga penningar i brädet, innan man slår. Också vet jag intet, hvarför jag ensam skall hålla på andra, när jag alldrig får hållit igen. Nå! nu är Banqven fyra daler. Kör! Men pengar i lådan.

Uno tog fram et par Riksdaler och lade dem til Banqven, blåste litet på tärningarne, och slog ännu en träff. –

Kattzaun. Det är nu sjelfgjorda glatta hin håken, at jag alltid skall hålla på de händer, som alldrig kan fela. Banken är åtta daler Banco! Jag håller bara en (hans kapital var nu endast en blank Riksdaler).

En annan Spelare. Resten! Kör sa Trasman! Med en lorgnette följde denne upmärksam alla kasten, och uprepade dem med rim. Fem, fyra, tre; re-ti-re. Fem, sex, fyra; pengarna bli dyra. Et, två, sex, pengarna gå til vägs – felt i Vesterås! Ach du lilla Notenius! Sex, fem, två; Olanders sagen! Ja nu skall man få se at han träffar, tvåan låg oppe den karnaljen, men hon vände sig igen. Ja! tag mig – slog han icke träff. –

Kattzaun drog sig nu ur spelet då han såg sin sista Riksdaler förlorad, och ställde sig bakom Uno, i hopp at få låna. – Hur stor är Banken? ropade Kapten Geldearm, som inträdde.

Den skall vara Sexton Riksdaler svarade Uno – men jag slår hälst för mindre. –

Kör för hela Medaljen! Fem, två, två. Ja, pengarna lär jag få. Honett hjerta på karl! –

Uno hade ingen ting at invända; två tvåor lågo verkeligen rätt synliga i lådan. Med missnöje fann han nu sina vundna penningar ännu hastigare förlorade än erhållne, och föresatte sig derföre, at om lyckan ännu en gång ville gynna honom, han då skulle sluta vid tredje träffen. Emedlertid höll han nu blott för at återfå sina egna förlorade två Riksdaler på de andras händer; men olyckan förföljde honom beständigt. Sluteligen började han ledsna, och med något bekymmer räkna i sin kassa, som icke tycktes fullkomligt tilfridsställa hans väntan. – Nu höll han blott obetydligt, och sällan i afvaktan at slaget å nyo skulle komma til hans hand; hvilket liksom anade honom, skulle återhjelpa hela förlusten.

En munter Fändrik, jag har glömt hans namn, just han som har så ovanligt qvicka infall, hade nu handen; också upfann han immerfort förbättringar i sättet at rulla tärningarne, under och öfver arm och så vidare; sällan stadnade mer än en tärning i lådan, de andra två måste igensökas på golfvet ibland der befintliga kort och lerpipbitar. Denna luftiga Herre framhastade en hopkramad Sedel, men ingen vågade hålla på hans lyckliga hand, endast Uno hade smak, och framstack en liten sedel. –

Hvad är det för en liten perdrieng? frågade Fändriken, – jag slår intet för mindre än Banken, som är en cacherad skurk. Har intet Herrn råd at ta den hel, så kan jag intet. Den är dessutom intet stor. Min älskvärda Herre kan ju lika lätt vinna som tappa. –

Uno blef litet stött öfver Epithetet *älskvärda* af en okänd person, och svarade derföre nästan af hämnd; Nå så kör då!

Pengar talar! Ingen vänskap utan pengar! Uno tog åt sin kassa, och i samma stund lågo tre underbara sexor för hans syn. Vid undersökningen af Bankens storlek, befanns en 100 R:d. Banco Sedel liggande inuti en mindre. – Lyckligtvis räckte Unos kassa ännu at betala detta, men återstoden blef ganska obetydlig. –

Vreden och bedröfvelsen, tvänne ohyggliga artister, öfverföllo nu Uno, den ena målade hans ansigte med blodfärg, och den andra modellerade hans liniamenter. Munnen updrogs några linier och böjdes i en nedåt vänd halfmåne, och kindens och pannans muskler sammandrogos til sorgens fullkomliga afbild. Hans röst förändrades til en skorrande bas vid uträknandet af summan, och hans unga knän svigtade trolöst under sin börda.

Sådan ungefär stod nu den ädla och redliga ynglingen, och dock väckte detta nästan ingen upmärksamhet, ty de flesta af sällskapet hade antingen samma mine och ställning, eller ock voro de berusade af en vild glädje; endast Kattzaun, hvilken oturn genom långsam öfning invigt, gick til utseendet någorlunda kall, fram och åter på golfvet, och rökte med en korrt lerpipa. –

I största tysthet drog Uno sig nu ifrån spelet, upsökte sin hatt och kappa, och begaf sig med tolf skillingar i penningar, hela återstoden af hans förmögenhet, trapporna utför. – Tvänne Brandvakter stodo just utanföre porten i et gathörn och skreko emot månan, som medlidsamt tycktes afhöra deras föråldrade röster. – Uno hörde dem med förargelse, stå och anropa Försynen så nära en spelklubb, och ropade derföre i vredes mod, likasom en gång Bias: – Tig! Om vår Herre får höra er ropa och kastar sina ögon hit, så låter han visst hela huset förgås, och er med gamla r – – – !

Natten var långt liden, endast här och där lyste det i något vindsfönster. Ach! den fattiga gumman som kanske bebor detta lilla rum, tänkte Uno, har redan upstigit, eller ock setat hela natten, för at förtjena några skilling åt sig och sina barn; jag deremot har bortslösat en stor summa. Nej jag skall alldrig mer taga i någon tärning. – Nej tag mig S ...! tillade han högt, jag nånsin skall spela Raffel.

Jag Auctor, som sjelf under mit vistande i Stockholm på sjuttiotalet, en morgonstund omkring klockan fyra spatserat öfver gamla Norrbro i samma belägenhet som Uno, och nästan ändå i litet sämre, ty jag hade tillika lånt penningar under spelet, och äfven förlorat dem, min hatt och mina galoscher, känner lifligt hvad känslor han nu skulle ha. En vis har sagt: at spela och förlora går väl an, men at sen gå hem, deri ligger det svåra, och häruti har han ganska rätt. Tusende förebråelser liksom trängas, för at då på en gång kunna framställa sig, och de enda tröstegrunder man vid dylika tilfällen kan äga: At man varit i förnämt sällskap, och at erfarenheten alldrig kan köpas för dyrt, framställa sig väl, men det förra tröstar ganska obetydligt, och det senare åtföljes altid af den tanken: nu var det likväl dit eget fel at den ej köptes för bättre pris, och trösten blir derigenom ganska bitter.

* * *

5.

Sömnen flydde Unos läger, först då folket på gatan var i full rörelse, njöt han en orolig slummer. Gårdagens olyckliga spel lefde i hans inbillning. Raffellådan med sina tärningar, som altid utvisade två tvåor och en etta, stodo tydligt för hans ögon, och det lomma dånet af kastningen ljudade beständigt för hans öron; grisar och svin, et minne af receptionen, blandade sig äfven oredigt med spelet, och gjorde denna dröm til den aldraohyggligaste han kunde få. Et buller på dörren väckte honom ändteligen från denna obehagliga sömn. – Stig in! ropade han. –

En åldrig simpelt klädd man inträdde – ursägtade sit tidiga besök och frågade om han hade den äran at tala med Herr Sekreteraren von Trasenberg.

Ja, svarade Uno. –

Herre! fortfor Gubben, jag är en olycklig far, som har at tacka Er för hoppet at ännu på grafvens brädd få se min högsta önskan upfylld, återse mit barn. – Mari Sydén är min dotter. – –

Er dotter! ropade Uno och glömde i hast hela sit bekymmer. –

Ja, jag redlige gamle man är far til detta vilseförda barn. – Tidigt förlorade jag en dygdig maka, och i de torftigaste vilkor, var jag glad at få lemna mit enda älskade barn, min Mari, i et hus der jag trodde se henne upfostrad til dygd och arbetsamhet och en gång til min ålderdomströst, men – tillade han med en djup suck – en niding förförde mit barn, som återhållit af blygsel, icke vågade kasta sig i sin fars armar. Nu (fortfor han) har hon vågat skrifva til mig, berättat Ert ädelmod, och jag har med glädje vandrat til fots öfver tjugu mil, för at få omfamna henne – tacka er kan jag intet, Himlen som hör mina förböner, han endast kan belöna er ädla gerning.

Uno var rörd öfver Gubbens tal – dess utseende föreföll honom väl något yngre än det silfverhvita håret, den staplande gången och de darrande händerna tilkännagåfvo, och at Mari alldrig talt om sin gamla far, föreföll honom äfven underligt; dock tviflade han icke på Gubbens ord. Skyndsamt påklädde han sig, och meddelade emedlertid Gubben, som ej ännu träffat sin dotter, en liten berättelse om hennes öden, dock skonsamt och döljande så mycket ske kunde Hennes vanhedrande lefnad, och nästan leende tillade han: Visst har hon felat men, döm icke en dotter för strängt. – Mins at hon är olycklig, och glöm at hon är brottslig. –

Gud ske lof at hon intet är alldeles förlorad, svarade Gubben, och en tår glänsade i hans öga. – Gerna, gerna förlåter jag henne, felet är mit; hvarföre lät jag henne icke hällre lida nöd än lemnas i främmande händer. – Nu skola vi alldrig skiljas. – Mari skall hällre tigga med mig, än lefva af vällustiga nidingars guld. –

Äger ni intet hem, ingen förmögenhet? frågade Uno. –

Intet. –

Uno tog åt sin kassa, der fanns blott papper och en enda tolfskillingssedel. – Olycksaligare än nu hade han alldrig kunnat känna sin spelförlust. – Villrådig huru han skulle kunna fullborda sin ädla gerning, öpnade han sin Byrå och framtog 25 dukater, hvilka han emottagit af sin mor til en gulddosa. – Behåll dessa sade han med rörelse, summan är icke stor, men med den och arbete behöfva ni intet tigga. –

Gubben höll ena handen för ansigtet at dölja sin gråt, och utsträckte den andra darrande för at emottaga dukaterna. – Välsignelse öfver Er! stammade han och kysste dukaterna. – Evigt skall minnet af Edra välgerningar lefva, evigt evigt. – –

Låt oss gå sade Uno för at afbryta tacksägelsen. –

Med klappande hjerta tycktes den goda fadren inträda i sin dotters rum. – Mari! ropade han, och snyftningar qväfde hans röst. –

Gud! Min far! Ropade hon och nedföll för sin fars fötter. –

Utan at den minsta förebråelse undföll hans läppar, omfamnade den rörda Gubben sit barn, stig opp, sade han ändteligen, jag förlåter dig. –

Med en lycksalig känsla hade Uno åskådat denna sköna scen, och tusenfallt belönt af sit eget samvete, den redlige Gubbens varma tacksägelser och Maris talande blick, nalkades han den sköna flickan, för at i hennes fars närvaro med den första kyss på hennes läppar, broderligen lyckönska henne, då olyckligtvis hans

adeliga Epaulette fastnade i den lutande Gubbens grå hår, bortryckte altsammans och förändrade Gubben til en ung man med mörka hår.

Lik en fängslad bandit, stod Uno mållös af vrede. – Den uptäckte bedragaren fann sig bättre. – I största skyndsamhet begaf han sig trapporna utför med sina dukater, och lemnade Mari i sticket, ej mindre förlägen än hennes välgörare. Förträffligt! Skönt! ropade han ändteligen, och såg med et sorgligt skraft efter mannen. – Usla! föraktliga varelse! fortfor han vändande sig til flickan, dubbelt kunde jag straffa dig, men – du kan ju aldrig bli uslare än du är – du är under min hämnd. Sök up din dig värdiga vän, och hälsa honom, at han kan vara lika trygg. – Utan at fordra någon vidare förklaring af en så usel varelse som Mari, återvände han med långsamma steg, nödsakad at anse sin ädlaste gerning som et oförstånd. Utan penningar, och genom sit elaka lynne dubbelt plågad af gårdagens händelser, öfverlefde han de svårafte stunder af sit lif, och ritade derfore med skäl, tre stora kors för båda dagarna i sin Kalender.

Tiden försonade snart åter Uno med menniskoslägtet och sig sjelf. Ofta påminte han sig väl dessa öfverlefvade dagar, men snart endast med en lycklig känsla vid jemförelsen af, huru olycklig han varit och kunnat bli som spelare, och huru lycklig han i sjelfva verket var. En morgon då han vaknat tidigt, påtänt sin morgonpipa och ställt sig i det öppna fenstret för at inandas den friska morgonluften, bidrog i synnerhet denna jemförelfe at sätta, honom i den lyckligaste sinnesförfattning. Ännu voro få personer i rörelse; endast några lätt klädda pigor kommo ur husen, för at öppna luckorna, andra med ämbar eller krukor för at hemta vatten, och et par gummor, som voro ute i någon tidig förrättning. Unos glada lynne gjorde alt trefligt och skönt. Pigorna, som med utslagna hår samlades vid brunnen och förtroligt språkade med hvarandra, eller med den gamla Stadsvakten, som biträdde dem vid pumpningen, föreföllo honom lika som han föreställt sig flickorna i Labans tid, då de gingo utom staden at hämta vatten; och då han betraktade gummorna, som bödo hvarandra snus, föreföll det honom, som han sett dem på et väl målat landskap; sjelfva trasorna på deras kläder voro vackra, och ägde samma lyckliga effect, som ruinerna af et gammalt kloster på en tafla. Hans rum låg i tredje våningen, med fönstret på gafveln af huset. En katt satt på åsen af et litet hus i nästa qvarter, och en dylik utan svans spatserade nedvid taklisten; ibland stadnade denna, och med en len kattröst förkunnade sina känslor. Detta kattens förhållande förde Unos tankar til et ämne, som just passade hans närvarande lynne: han fann alla kattens företag bevisa, at han var en älskare som complimenterade sin sköna, och han afundades nästan denne sin lycka, som hade en egen älskarinna.

Hvarföre har jag icke äfven min älskarinna, tänkte han, men rodnade litet för sig sjelf deröfver, at et par kattor och icke et par öma turturdufvor upväckt denna önskan; til sin tröst påminte han sig, at kärleksgudinnan Freya afbildades åkande i en vagn förespänd med kattor, lika som Venus efter dufvor, och nu ansåg han dem aldeles lika goda. Under detta resonemang råkade han at kasta sina blickar på huset midt emot. – Solen som så sällan intränger på Österlånggatan, uplyste nu et rum i andra våningen, der han midt emot fönstret uptäckte hälften af en säng och et par fruntimersben, hvars ägarinna nyss tycktes vara upstigen och just nu sysselsatt, at pådraga et par hvita bomullsstrumpor. Intet hade kunnat förmå honom at icke njuta denna öfverraskande syn. – Fruntimret reste sig i sin lätta morgondrägt, och gick et stycke fram på golfvet; til olycka, så mycket på sidan om den röda taftsgardinen, at Uno endast såg en liten skymt. Då och då gjorde hon någon obetydlig rörelse, at än en rund arm, än halfva sidan och en liten del af kinden, och en den vackraste axel i verlden, blefvo synliga, men hela ansigtet kunde han oaktadt den bästa vilja, lika litet få betrakta, som fortsättningen af den sköna rundningen af hennes barm, hvaraf han blott vid en enda lycklig vändning sett en liten början. Småknotande på ödet, som tillåtit at den röda sidengardinen nånsin kommit til, eller åtminstone icke lagat at den blifvit genomskinlig, följde han med oafbruten upmärksamhet alla den synliga armens rörelser. I sjelfva verket hade han orätt i sit missnöje; för at rätt njuta, bör man endast se litet och låta inbillningen teckna det öfriga, den spar sällan skönheter i sin målning.

Uno stod orörlig med ögonen fästade på et enda föremål. – Efter en stund belöntes ock hans tålamod med

fullt mått, och han hade den glädjen, at få betrakta den förtjusande skönheten fullkomligt. Hon gick åter fram för fönstret, för at taga något på bordet. Endast en lätt underkjol utgjorde ännu hela hennes klädnad, och ingen afundsjuk shawl hade ännu blifvit påtagen. Några knappnålar, som nedfallit i en springa i fönstret, gjorde at hon lutade sig litet emot Uno, hvars blick nu knappt vågade hvad de mäst gynnande omständigheter tycktes tillåta. – Öfverjordiska känslor genomströmmade ynglingen, och med en ljuf sjelfglömska, utsträckte han sina båda armar, liksom för at sluta den sköna til sit bröst. – Hon höjde sig i detsamma från sin förföriska ställning, och hennes blick mötte Unos. – Hastigt drog hon sig tilbaka, och en hög purpur färgade hennes kinder. –

Lika som upvaknad från en lycklig dröm, stod Uno några steg ifrån fönstret och betraktade den nedfallna rullgardinen midt emot. – Hvem hon är skall jag veta, kosta hvad det vill, ropade han ändteligen.

Det skall kosta dig ingen ting, sade Kattzaun, som utan at Uno märkt det, ingått, och redan en stund betraktat den förtjuste älskaren. –

Hvad! Hon! Vet du hvem hon är?

Kattzaun drog på munnen. – Unos häftighet föreföll honom barnslig; ja, svarade han, men det är intet värdt med henne, hon har bara anor men inga penningar.

A! det är intet fråga om penningar, söta du, säg mig hvem hon är. Et så skönt och oskyldigt ansigte har jag alldrig sett.

Sköna förtjenster! När jag ser någon skön flicka, kommer jag altid ihog, at innanföre ytan sitter en dödskalle; och at hela hennes person endast består af gamla förruttnade kroppar. – Och, hvad oskyldigheten beträffar, har jag lärt mig, at de flickor, som se oskyldigast ut, alltid äro farligast. –

Å du är en kall varelse! ropade Uno – förtretad. –

En Vaktmästare inträdde just nu och kallade Sekreteraren Uno von Trasenberg, til emottagande af andra graden i Svia Griser-Orden.

Går du dit, frågade Kattzaun. –

Uno. Å nej! vad skall jag göra där? Jag begriper intet hur någon förnuftig menniska kan vara road af dylika usla barnsligheter – och dessutom spelas der ju raffel.

Kattzaun. Ja, hvad ondt är det deri? Kung Ramptsinithes spelte sjelf Raffel i sin dar, och det med Gudinnan Ceres endå – men apropå! Se Fröken Odalsvärd tittar fram med sin lilla aldrasötaste näsa, bakom rullgardin.

Odalsvärd! ropade Uno, dotter til Öfversten, som är Stormästare i Svia- Griser-Orden? det var en helt an sak; då går jag visst op i afton; men fi! intet spelar jag. –

Kattzaun. Å, du skall väl ha resource.

Uno. Jag spelar alldrig. –

Kattzaun. Det var en gång en käring, som mången är väl det, hon föresatte sig också at alldrig göra en sak, men vet du hur det gick?

Uno. Det angår mig intet! men det vet jag, at ingen hederlig karl spelar raffel.

Kattzaun. At ha bra pengar och spela med otur, det är just definition på en hederlig karl. –

Uno beklagade at så goda grundsatser icke mera allmänt blifvit antagna, men afbröt snart detta ämne, för at återkomma til Fröken Odalsvärd, och erhålla närmare kunskap om henne – det enda ämne som nu interesserade honom.

Med längtan afvaktade han aftonen och upgjorde derunder tusende planer, at vinna Stormästarens närmare bekantskap, hvilket han förmonligast trodde kunna ske efter en utmärkt reception, hälst den skulle vara ganska svår; och, således med föresats at göra sit bästa, infann han sig den utsatte tiden vid brödernes församling. – Tvänne andra recipienter, Konglig Sekreteraren Påfvercretz och vice Häradshöfdingen Byting, infördes jemte Uno. –

Stormästaren tiltalade dem. Mine Bröder! Tre gånger har eder dygd blifvit pröfvad, och vi blefvo alldrig bedragne i det hopp vi om Eder hade gjort oss. Innan J likväl närmare kunnen införlifvas i vår Orden, hvarigenom högre pligter än hitintils blifva Eder ålagde, böra vi dock med större prof göra oss förvissade om, huru långt vi kunne räkna på Eder skicklighet; och i denna afsigt, får jag nu ålägga Eder Mine Bröder, at J, hvar för sig, innan tre stunder förflutit, lemnen något skrifteligt prof af Edert snille, hvilket J här författen, och til högtidligt upläsande til mig aflemnen. Den purpurbeborstade Brodren Öfver-Ceremoni-Mästaren torde anvisa Bröderne det arbetsrum, der de genast kunna företaga deras arbeten. –

At så i hast bli författare, föreföll alla tre Bröderne lika oväntadt, som svårt. Öfvertygelsen at, då så många andra redan genomgått alla prof, med efter utseende tämmeligen medelmåttiga natursgåfvor, de äfven borde kunna det, tröstade dock något. – Skämtande öfver sit öde, följde de Ceremonimästaren til et annat rum, där trenne bord, försedde med skrifmaterialier, stodo til deras tjenst. Hvar och en satte sig vid sit bord, och Ceremoni-Mästaren aflägsnade sig och riglade vid utgåendet dörren, så at främmande hjelp blef omöjlig. –

Uno var litet Poët. Redan som barn hade han genom Charader, och sedan genom små, ofta lyckliga vers, ådagalagt sin fallenhet för skaldekonsten, och hoppades således nu, at bäst lyckas i meter och rim; han doppade pennan för at börja, men det ville platt intet gå. Han tog liknelser, ifrån Fursten på sin thron til slafven smidd i bojor, från Nordens pol intil Eqvatorns rand; ifrån slottet uti Fez til Skettlands lägsta kojor, från Nubiens öknar ned til Davis land – lika förgäfves. – Nog påminte han sig at Mabillon, ända til sit 26 år, ägde et så medelmåttigt och inskränkt förstånd, at man med möda ville antaga honom i det andeliga Ståndet, och at et våldsamt fall, hvarigenom hans hufvudskål remnade, gaf utrymme för hans snille, men detta tröstade föga, ty en dylik cur ansåg han vara aldeles för våldsam at nu försöka. De gamla Finnarnes trollkur emot mangel på förstånd, at äta gröt, såsom et offer åt Biewe eller Febus, hade han ej eller tilfälle at försöka. – Förargad ref han papperet i bitar, och började i stället at skrifva följande Poëtiska prosa, såsom lättare än vers. – Under titel af Arabesk och med motto:

– – – – – Vi allting våga böra
Och mången litet nog i verlden skulle göra
Om ingen gjorde mer än hvad han dugde
til:

”Hesperiskt doftade Nattviolen – en lätt aftonvind krusade ännu den lilla insjön och återkastade i tusendubbla brytningar Solens diamantstrålar. – Bofinken slog, gälla slag, och ifrån ängen genomskar Vaktelkonungen den stilla rymden. – Solen nedsjönk bortom bergen, och purprade alt mattare och mattare den vestra skyn. – Nattens flor utbreddes öfver nejden. – Månans halfva silfverskifva höjdes öfver kullen och speglade sig i den ormande ån. – Ekoxen surrade i löfven. – O Carl! icke mer min goda Carl, hviskade Maria. – Stormen rasade vildt. – Mörker betäckte jorden. Åldriga granar brusto, och nedstörtade med brakande gny från bergens höjd. – Ingen stjernas glans genomträngde den i svarta stormmoln sorgklädda himmelen, endast flamman från det mordbrinnande Benedictiner-klostret, återkastade på de bergade molnen et blodrödt sken. – Mellan stormens gny framsmög då och då et rysligt ljud af klosterklockans klämt, och de

andelige flygtingarnes klagoskri. – Vanmägtig neddignade Maria til jorden, och uplyftade leende sina händer mot den vredgade himmelen, som med en allmän förstörelse ännu en gång tycktes vilja straffa en brottslig verld. – Ha! ropade Carl vildt och störtade rasande efter Marias förförare, likt den upretade Björninnan, från hvars mjölkrika svällande bröst man bortröfvat hennes små klagande ungar. – O min Carl! O min make, suckade Maria och dog.” –

Uno genomläste sin Arabesk, men fann den, af goda skäl, ingen ting mindre än rik på snille. Afsigten med densamma var at skrifva något roande, men då han nu sjelf förgäfves böd til at skratta åt sit arbete, fann han ganska tydligt, at alla andra skulle ha lika svårt dervid. Tiden medgaf ännu et nytt försök, och han började följande Idyll, hvartil han försigtigtvis tog til motto:

Et arbetes grundelighet bör bevisas genom dess ledsamhet.

”Icke långt ifrån Byen Schafsberg i Westphalen, der Lennefloden förenar sig med Rhen, är en enslig dal, skuggad af åldriga bok- och poppelträd; hvilken bebos af några herdar. – Lamon, Chloës far var den rikaste; hans talrika hjordar betäckte alla nästgränsande kullar – men, han var ej älskad, ej vördad: Han var sträng och hård, samt föraktade alla som ej voro lika mägtige med honom. Chloë var skön, men liknade sin far i tänkesätt. – Redan, länge hade den unge Eraster älskat Chloë, men fattig – han ägde blott en enda get – vågade han ej yppa sin kärlek. Förgäfves sökte han at bland de öfrige herdarne visa sig glad. Hans hopplösa kärlek blekte snart purpurn på hans kinder, och han drog sig sluteligen alldeles ensam til de ensligaste trakter. Ingen utom Chloës fä-hund, den lille Pydde, tycktes begripa orsaken til Erasters sorg: Under tusende smekningar hoppade han omkring honom och åter, liksom beende, kröp han längs efter jorden tilbaka til sin ägarinna, som altid med hårdhet belönte hans kärlek för den fattige herden. Förtviflad öfver detta hårda bemötande, beslöt Eraster at dö af sorg, och hade redan flere dagar bebott den bergklyfta, som han ämnat til sin graf. – En dag då Chloë tidigare än vanligt utdrifvit sin hjord och förvillat sig i skogen, fick hon på något afstånd se at Erasters get, bakom en sten satt och med sorgfull blick betraktade sin halfdöda husbonde: bevekt af denna syn, upgaf hon et rop, som väckte herden ur sin dvala; han såg up, och såg at Chloës Pydde, viskande med svansen, stod utmed hans sida; detta rörde herden til tårar. – – De båda älskande föllo i hvarandras armar. Geten och den lille Pydde hoppade glada omkring dessa båda lyckliga, som åtföljdes til Chloës hydda, der deras bröllop firades med Lamons samtycke.” –

Vid genomläsandet af denna Idyll, fann Uno väl åtskilliga fel i sjelfva sammansättningen, som kunde stöta örat, men trodde at dermed icke var så noga. Vice Häradshöfdingen Byting deremot, som redan hade sin afhandling färdig, och nu ställt sig bakom Unos stol, för at äfven läsa hans, kunde ej tilbakahålla sina anmärkningar. – Det går ju alldrig an, sade han, at framlemna en så plump skrift. – Min Herre skall veta, at skriften skall läsas up för anständigt folk, och intet för bönder, som kanske kunde vara roade af dylika ekivoker. –

Jag ser svarade Uno, at om man just vill, kan man på et par ställen finna en ekivok, och jag känner äfven at så väl i tal som skrift, fins intet så föraktligt som plumpa ekivoker, men dessa stöta ju intet på minsta sätt goda seder, och kunna visst alldrig väcka skadliga ideer. –

Den går alldrig an at framlemna, svarade Häradshöfdingen, med medömkan. –

Uno var ej rätt öfvertygad om icke anmärkningen var grundad, och som han vid betraktande af klockan, fann sig ännu äga en half timas tid öfrig, föresatte han sig at i brefstil, såsom en annan vitterhets väg, försöka sin fallenhet – gjorde up en ny penna, mycket spetsig och väl skuren, tog et rent ark papper och skref:

”Laura! O Laura! Jag såg dig endast, och jag tilber dig; ej uti inbillningens magiska spegel, nej genom sanningens synglas såg jag din bild. Hvem är du? O! jag vet det. – En paradisisk Hourris? En af Wallhalls Walkyris? Nej! Min like. O! denna tanke uphöjer mig outsägligt; redan säll af at bebo samma jord, är jag

lycksalig som bebor samma trakt, andas samma luft. – Förenad med dig, Himmel! hvilken föreställning! O vore det min lott, at genom lifvets land, med Dig, O Laura! få vandra hand i hand, då skulle Änglarna från himlen, vilja byta mot sin lycksalighet med mig, och sedan skryta" – –

Ceremoni-Mästaren inträdde just nu och fordrade de förelagde profven. – Mit är intet färdigt ännu, ropade Uno. – Å! Strunt! svarade han, det är intet så noga. – Hvar och en underteknade nu det namn han inom Orden erhållit, och lemnade sit profstycke.–

Efter en korrt stund återkom Ceremoni-Mästaren och ledsagade recipienterne til samlingssalen. – Stormästaren tog ordet: Mine Bröder! Faderligt glad hälsar jag Eder Skinande Bröder af Andra gradens första grad, eller såsom bröder af den Smaragdringade Grisen. Bröderne hafva alla tre med största skicklighet genomgått sina prof: Brodren Laocon har vetenskapligt och fördomsfritt afhandladt Ölosts uphof, och visat dess skadelighet. Brodren Thorgny har med en grundelig fullständighet författat sina anmärkningar vid 12:te Cap. Byggninga-Balken: *Huru man svin i ollonskog släppa må,* och Brodren Eumæus, har med snille och styrka målat sin kärlek och sin älskarinnas bild. Framträden nu mine Bröder til snillets källa at döpas, och afläggen öfver dess heliga vatten den Ed som Eder förestafvas. –

Öfverste Presten i Öster vinkade med handen, och Bröderne framträdde til den stora hon. Broder Laocon! Du har burit en dygdig mans namn, du har varit det värdig. Dit snille berättigar dig i dag at bära en snillrik mans, emottag namnet Tyrthæus. (doppa tre finger af venstra handen i vattnet) Broder Thorgny! Dig tilfaller namnet Callisthenes, och Broder Eumæus! Dig tilfaller namnet Petrarcha. Blifven like desse män.

Uno drog på munnen: at bli lik Petrarcha ansåg han något svårt, likväl var han oändligt mera smickrad af sit nya namn, än at få något af de andra Herrarnes. Tyrthæus var i sin dar halt, enögd och puckkelryggig, och Callisthenes var utan näsa, at likna dessa män ansåg han icke afundsvärdt. –

Ordens-Sekreteraren förestafvade Eden, och Bröderne svuro, at alldrig nedergräfva sina pund, utan likasom grisen i jorden upsöker dolda frukter, äfven hos sig upsöka och framdraga, snillets frön, stora och små, höga och låga, och af hvad form, beskaffenhet och natur de förekomma måtte. Röda bandet och ringen tilställdes dem sedan, såsom det deras grad tilhöriga tecken, och til en påminnelse, at såsom ringade, alldrig söka snillets frukter på främmande jord, hvarefter Öfverste Presten i Öster, å nyo framträdde och läste följande ur den stora boken. –

Pröfvade, Snillrike, Skinande Bröder! Emottagen Ordens djupare kunskaper. – Sviagris var en dyrbar klenod, en ring af undergörande kraft, hvilken Konung Rolf Krake lönliga fick af sin moder Yrsa och ämnade bortföra, men eftersatt af sin Styffader Adil, kastade han Sviagris på marken, derifrån den åter blef uptagen och förvarad. Ötverste Presten slog åter igen boken, och Stormästaren underrättade Bröderne, at de framdeles om denna ring kunde få en högre uplysning, hvilket för at vara en hemlighet, var högst nödigt, hälst Uno i sit minne redan förut trodde sig äga denna kunskap ur gamla Svenska Historien. – Logen slutades på vanligt sätt.

Sammankomsten hade varat ganska korrt, och Öfverste Odalsvärd, som fann sina vanliga medspelare vid Quadrillebordet, satte sig genast, utan at lemna Uno tilfälle til något samtal. – I hopp at Öfversten likväl ej skulle dröja länge vid spelet, och at han sedan kunde få följa honom under hemvägen, väntade Uno äfven qvar och gick emedlertid fram och åter på gålfvet, men snart blef detta nog enformigt, och han satte sig af ledsnad äfven ner vid et Gråpojsbord. Spelet var högt, och den gemenaste otur förföljde honom. – Redan började kassan förvandlas ifrån stora sedlar til små, och innom en liten stund återstod äfven af dem högst obetydligt. Bloden upsteg å nyo i hans ansigte, och förargelsen, at i visst fall hafva brutit sin föresats, hade aldeles bortjagat hans leende mine. – Ändteligen slutade Öfversten sit parti, och Uno följakteligen äfven sin Gråpojs, och gjorde honom sällskap.

Under vägen sökte han vinna sin önskan, at om möjligt vore, få tilstånd at umgås i Öfverstens hus. – Han började at berömma Orden, ehuru svårt han hade dervid, skattade sig lycklig at någon gång så väl kunna använda en aftonstund, då han ej var nog lycklig at äga många bekantskaper i hus och så vidare. Öfversten tycktes ej illa upta dessa artigheter, och utbredde sig öfver vådan för ynglingar, at ej äga annan utväg at tilbringa sina aftnar än at spela; det är sant, tillade han, det spelas väl i Sviagriser-Orden också, men det är nästan bara commerce-spel, som alldrig bli så farliga.

Uno teg, men var ej alldeles nöjd med Öfverstens yttrande om Orden, och ännu mindre dermed, at han icke föreslog honom at umgås hos sig – han funderade derföre på något tydligare sätt at ådagalägga sin önskan, och frågade, för at dertil få tilfälle: Fröken Laura Odalsvärd, spelar ju mycket väl forte piano?

Öfversten. Min dotter? ja hon spelar litet.

Uno. Jag har hört Frökens talang omtalas, och mången gång önskat mig det nöjet at få höra henne.

Öfv. Ingen ting är lättare. – Var så god och gör mig den äran någon gång, min dotter är intet jalous om sin konst. –

Nu hade Uno sin önskan vunnen, och gladde sig innerligen åt sin lycka. –

Då Öfversten kommit til sin port, och skiljt sig ifrån sin följeslagare, eftertänkte han Unos samtal, och den glädje han tycktes visa vid invitationen; den besynnerliga profskriften i Orden, och just namnet Laura tycktes äfven tilkännage någon passion för hans dotter. Hm! sade han, under det han gick trapporna upför, det vore något för romaneskt. – Huru han blifvit bekant med Laura, kunde han platt intet begripa, och föresatte sig derföre, at vid första tilfälle genom henne sjelf, uplysa sig derom.

Hör på Laura, frågade han efter en stund, känner du en ung Sekreterare som heter von Trasenberg? en rätt hygglig yngling.

– Nej min far.

Et rätt hyggligt utseende, fortfor han. Han önskade få höra dig spela forte piano, och mins intet annat, än at han äfven sade sig känna dig.

Laura såg på sin far, och gjorde en tviflande rörelse med hufvudet. –

Jag har bedt honom hälsa på oss, fortfor han – han lär bo här midt emot. –

Laura blef blodröd i ansigtet, och reste sig, för at dölja sin förlägenhet. – Lifligt stod nu för hennes inbillning Unos bild, då han samma morgon, ifrån sit öpna fönster betraktade henne oklädd; och möjligheten at det kunde vara samma person, och at han kunnat berätta något derom, färgade hennes kinder. Hennes far märkte rätt väl denna rodnad, och den väckte nästan misstankar hos honom, at Laura ägde någon bekantskap, med Uno, den hon velat dölja, men vid underrättelsen, at han torde göra en påhälsning funnit omöjligt; dock var han nog skonsam at icke säga något, han kände för väl at alldrig det ordet: du rodnar, blir med nöje afhört, så framt N. B. deri är sanning.

* * *

6.

Lauras bild förföljde Uno; han drömde numera icke blott sofvande, äfven vakande bortfördes han af ljufva föreställningar, och byggde sig hyddor i arkadiska trakter med sin öma älskarinna. – Sjelfva Gråpojsförlusten var et lappri. – Trolös var likväl denna inbillade sällhet. Stormen samlade sig redan öfver

hans hufvud, och den lede fienden, som alldrig sofver, utan går omkring (Leo rugiens, mugiens, quærens, quem devoret) sådde törnen i hans väg. –

At Uno icke dröjde länge med sin påhälsning hos Öfverste Odalsvärd, är ganska naturligt; redan följande eftermiddagen stod han i svarta siden-underkläder framför spegeln, och justerade sin crépe de coq, updrog den fina skjortkragen en tum högre än vanligt, och jemnade med sorgfällighet sin höga halsduk, samt krökte prydligt de långa snibbarne åt hvar sin sida. Snart var alt färdigt, och han begaf sig åstad. –

Öfversten Odalsvärd satt i hörnet af sin soffa: klockan var omkring fyra efter middagen; ty klämtningen hördes ännu ifrån S:t Nicolai kyrkotorn. – Likasom af sin egen tyngd, nedlutade Öfverstens hufvud mot hans bröst, och hans mörka ögonlock slöto sig tilsammans för en liten middagssömn; endast från det ena ögat tycktes ännu en liten blick nedfalla, och med välbehag hvila på den brillanterade Svärdsstjernan, Grefvinnan (Öfverstinnan var sjelf en Grefvinna Gyllenordres) satt i andra hörnet af soffan och sydde på en rimsa. Et annat gammalt fruntimer satt midt emot henne vid et sybord och vände ryggen åt dörren, och vid fönstret satt Fröken Laura, och ännu en annan ung Fröken, sysselsatte at sticka tråtyll, språkande om sista Börs-Pikenicken. –

– Ach! mins du, sade Fröken Laura, den der civila, som gick galit på Börsen – jag mins intet hvad han hette, Kras–As–Bas–Trasberg eller något dylikt. – Jag tycker likväl at han bordt kunna läsa: det står ju så tydligt på dörren: *Sortie des dames.* Du kan alldrig tro hur fasligt komikt det var; först gick han rundt omkring och bad at få dansa med alla damer – Grefvinnan Aurore och Julie och mig, och så hela raden utföre, tils han fick uti en stackars flicka med svarta vantar, som satt längst nere vid Théskänken, och när de andra valsade åt höger, så valsade han åt venster, och knuffade emot alla menniskor och – – –

Nu blef hon varse Uno, som inträdt och stod med sin stora guldbetofsade trekantiga hatt under armen, tämmeligen förlägen, så väl deröfver at ingen märkt honom, som det samtal han olofligt afhört, och hvari han trodde sin egen person på et mindre smickrande sätt beskrifven. – Söta Far! ropade Fröken, för at göra honom upmärksam på Uno, och hälsade i detsamma rodnande på honom. Öfversten kastade en sömnig blick åt sidan, men igenkände ej genast sit främmande, han fixerade Uno en stund. Ja så! sade han ändteligen, och gjorde en liten bugning, utan at presentera honom för damerna. Fröknarna togo, ohöfligt nog sit parti, och smögo sig ut genom Cabinettsdörren, och Uno blef ensam med Öfversten, Grefvinnan och den gamla gumman, som med et litet skrumpet ansigte, likt et förvissnadt äple, framtittade under en vid hufvudbonad. En liten stund stod han, efter at med möda hafva fått svar på sin anmärkning om det vackra vädret, och lutade sig emot et pelarebord, utan at säga et ord – Ännu et försök, tänkte han, och närmade sig til gumman för at börja en conversation, i hopp at hon skulle visa mera artighet, men förgäfves: han fann at hon måste varit mycket förnäm, och troligen af den urgamla Husencreutziska ätten, hvars döttrar i alla tidehvarf historien vet omtala, blifvit mer än måttligt dygdiga fruar, och äfven ofta som bedagade mör, gifvit de mäst ärerika exempel af kyskhet och mod, ty hon svarade ganska korrt och bittert; baklängest drog han sig åter til sit pelarebord, men ledsnade snart och smög sig åter hem igen. –

Jag ger dem böfveln allesammans! ropade han vid hemkomsten; Magister Husælius har rätt; olycklig den som måste söka sit nöje i hufvudstaden, och en dåre den som har begrep om den landtliga trefnaden och ej söker det der. – Ja, jag reser, ropade han, och genast gick han til Packartorget och beställte sig häst til sin afresa.

Samma dag, en vacker afton i Junii månad, reste Uno ifrån Stockholm. Lef väl! ropade han i det han for förbi Mon Bijou, och såg sina vänner och deribland Kattzaun kring en rykande bål, jag reser, och det kanske för altid.

Kom in! Kom in och drick et glas, ropade alla. –

– Uno kunde ej undvika at ta et ytterligt farväl, han gick derföre in, och träffade et stojande sällskap i samma ställning, som då han varit med, på dylika roligheter: några vid et Pharaobord, några halfrusiga, och några helfulla. – Kattzaun kom genast med den halftömda bålen, och satte den för Unos mun. Han drack litet, men undanbad sig den stora välviljan, skämtande med Syrachs ord, at sött vin gör en galen dåre ännu galnare.

Det är intet sött vin, sade Kattzaun, utan Pounsch, som du ska dricka, du kan ju sen, efter den hvarken är kall eller varm, utspy den utur tina mun, om du så finner för godt.

Är det mer Pounsch! ropade en späd yngling, som spelt sig pank vid pharaobordet på esset, trean och nian, och nu närmade sig med osäkra steg til bålen, men råkade i detsamma at ta et steg i kors och falla. –

Uno betraktade gossen med et sorgligt leende. –

Ja det tror jag, när ni skuffas! läspade denne för at urskulda sit fall. –

Jag skall åtminstone intet skuffa herrn, sade Uno med verklig medömkan. – Adjö go herrar! Adjö Bror Kattzaun! ropade han, och lemnade detta sällskap, mer än glad, at han för altid fick skiljas ifrån dessa, under pågåendet ledsamma, och i minnet odrägliga nöjen.

Aftonen var skön, trädens grönska och den friska landluften, som han så länge saknat, uplifvade honom, och han glömde nästan både sit missnöje öfver den dåliga rôle han spelt hos sin tilbedjansvärda Fröken, hennes kalla upförande, och det fatala Gråpojsspelet, som nödgat honom at resa ifrån sin obetalta skräddare-räkning. –

Hela natten fortsatte han sin resa, och slumrade endast då och då medan bonden körde. – Morgonen nalkades. Solen upträdde åter i sit majestät på den fria himmelen, och lärkorna höjde sig glada öfver de mörkgröna sädes-åkrarna: Uno njöt med sällhet detta naturens sköna skådespel, och afundades visst icke dem som ägde tilfälle at på Dramatiska Spectaklet betrakta – Morgonrodnaden i den unga Bruden. – Hvarje landtflicka han mötte, föreföll honom som en friskare och ädlare slags varelse, och då hans kärra rullade öfver en liten bro, utmed hvilken byns flickor voro samlade, och med upskörtade kläder sysselsatte at klappa kläder i vattnet, hade han nästan haft lust at hoppa af, för at delta i deras muntra skämt.

Fort och obehindradt anlände han til samma Gästgifvaregård, der han så oskyldigt blifvit försatt i armodets bekymmer. Et obehagligt minne af den ovärdiga Mari intogs vid första anblicken af gården hans själ, och förstörd var på en gång hela njutningen af landets behag. –

Fins ingen häst? ropade han förtretad, då hållkarlen underrättade honom at hållet redan var ute; Nå så gå och skaffa då!

Det är långt til resarven, svarade Hållkarlen, och ref sig bakom örat – men kanske någon vill ta bakskjuts. –

Bönderne samlades nu omkring Unos åkdon och betraktade det; en lyftade på selen med tillägg, det var en konstig fal, en annan på hjulet, och misstänkte at Chesen intet var smord, och så vidare. –

Nå! Skall ingen sätta för nu, ropade Uno.

Nej, Hållkarlen har gått te Hellby och skaffat häst, svarade en, han tör väl komma igen vid pass om et par timar. – Annars nog har jag en bra häst, som jag kunde sätta för. –

Nå så gör det då! sade Uno. –

Nej hvasserra! det törs ingen utom Hållkarlens lof, svarade bonden, med et medlidsamt löje öfver en sådan okunnighet.

Missnöjd gick Uno in uti et dåligt hvitlimmat gästrum, för at undvika at sitta på trappan, der han omgafs af grisar, som gingo och skubbade sig emot hörnen, men denna utväg var ej stort bättre. Solen låg in i rummet, och hungriga flugor besvärade honom här, nästan ännu mer.

Et upbrutit bref, som syntes glömdt, väckte hans upmärksamhet, och för at med något sysselsätta sig, tog han och betraktade det; namnet Mari Sydén föll honom i ögonen, han öpnade derföre och läste:

Stora Fjollinge den 2 Maji – –

– Dygdeädla Mademoiselle! Med rörda sinnen fattar jag pennan för at dymedelst aflägga min hjerteligaste tacksägelse för det angenäma sista. Alt sedan de ljufva stunder jag tilbringade i Mademoiselles sällskap, är jag mig icke mera lik, utan lika som en omogen frukt (fructus) på et afhuggit träd, så förvissnar också jag; och som den sanningen evinnerliga lärer blifva beståndande: *Qui pallet, aut studet aut amat,* och jag sanfärdeligen intet på öfver tjugu år tagit i någon bok för at studera, ty kan mit aftynande ingalunda komma utaf studier, utan endast af den lille hedniske guden Cupidos pilar eller Kärleken, den de Hebreer hafva kallat רורים; och ingalunda såsom någre falskeliga skrifva ordet רדים, utan bokstafven ו, ty ordet är detsamma som de Grekers *ῥύμη;* hvilken Mademoiselles ögon hos mig uptänt. Jag anhåller derföre, at Mademoiselle, såsom min käresta, behagade komma hit til mig och förestå min lilla hushållning, hvilken jag nu sedan Kyrkoherden Husælius tilträdt Pastoratet, tänker inrätta på mit lilla boställe. – Beträffande Mademoiselles bekymmer för sin belägenhet, må hon icke lägga dem på sinnet; jag lofvar nu och i alla händelser, at blifva Orphanotrophus eller den faderlösas fader, om det verkeligen förhåller sig som hon förmodar, hvilket dock kan vara ganska osäkert, ty hvad som under tiden synes oss såsom ganska visst, kan förhålla sig helt annorlunda, och ske på helt annat sätt än vi förmoda. Man har exempel af en ryktbar man vid namn Kawe, den store Wäinämöises fader, som låg i moderlifvet i trettio somrar, tänk om en dylik casus äfven här skulle inträffa! Sådant är väl icke at förmoda, utan fast bättre at bereda sig och hämta tröst. – Jag hoppas derföre, at Mademoiselle i anseende härtil, ej har någon betänklighet vid at upfylla min begäran, och förmodar äfven, at hon ej gör afseende på de mindre lysande anbud jag kan göra, utan snarare tänker med mig: Andra må högt braska, jag vill gå och fnaska &c. – I detta glada hopp, och at Mademoiselle kommer innan den sista hujus, lefver den som städse och i grafven med all kärlek tecknar sig

Carl Petrus Pedell.

Comminister Loci.

Uno genomläste ännu en gång detta grundlärda kärleksbref, och tviflade icke, at det verkeligen tilhörde samma Mari Sydén, som han just på detta ställe och sedan i Stockholm fullkomligare lärt känna; at hon antagit anbudet, tog han för ganska gifvit, och at hon förmodeligen under sin nerresa förlorat sit bref. – Nyfiken at härom underrätta sig, och huru Pedell gjort hennes bekantskap, men ännu mer för at träffa sin gamla Lärare Husælius, hvilken han redan tilförene visste vara flyttad til sit Pastorat, beslöt han at göra honom en påhälsning.

Sedan hästen ändteligen ankommit, fortsatte Uno sin resa, och vid aftonsolens sista strålar, uptäckte han spiran bakom skogen på Stora Fjollinge Kyrkotorn. – Hvad är det för en kyrka, frågade han. –

Vår Kyrka, svarade bonden.

Hvad heter Kyrkherrn då?

Husælius. –

Kör dit, ropade Uno, och klaschade med piskan, så at den lilla folungen, som lik en narr lupit omkring sin

mor, med möda kunde följa. –

Ankommen til Kyrkan, lemnade han der sin Chäs och vandrade til fots up til Prestgården, som var helt nära belägen, och til alla delar lik andra. En halmstack, en port med klinka, et dufslag, en grå-röd bandhund, som skällde på alla kommande, och då någon närmade sig, kröp under porten af rädsla, men väsnades då ännu mer innanföre, alt i riktigt stånd. Uno öpnade porten och gick in, äfven der var alt som det borde på en väl beställd Prestgård: hunden kröp nu åter ut, och satte endast nosen fram under porten och skällde. Några eneqvistar voro ställde nedanföre bikuporna för binas svärmning, Syrenerna blommade på gården, och nära vedlidret gingo några gäss, som språksamma, likasom under et samtal sig emellan, afbeto det korta gräset; kalkontuppen kromade sig och pladdrade til, och några kycklingar sparkade i spånorna.

Osäker hvar han borde stiga in, uptäckte han i trädgården tvänne fruntimer, som sutto på et gungbräde och sydde, han närmade sig derföre til dem, för at esterfråga Kyrkherrn.

Damerna, den ena en fetlagd glad gumma, och den andra en täck flicka omkring Sexton år, efter Unos gissning Husælii syster och syster-dotter, hälsade vänligt och underrättade honom, at Pastorn icke var hemma men väntades snart. – Gumman bad honom emedlertid vara så god och stiga in.

Här är så vackert, sade Uno, och bad at få sitta på gungbrädet med damerna, i det han presenterade sig sjelf.

Kors! ropade Gumman, hvad skall vi få at fägna så rart främmande med? hon kände efter sin nyckelknippa med båda händer, och skyndade sig in för at sätta i ordning. – Flickan makade sig blygsamt åt sidan, och Uno satte sig bredvid henne, litet förlägen, hvarmed han skulle börja sin conversation. – Mycket, mycket vackert! sade han ändteligen ännu en gång, I det han endast betraktade flickan. Sofi (så hette hon) tycktes ej taga komplimenten illa. Et litet skalkaktigt smålöje, som bildade et par de täckaste gropar på hennes kinder, besvarade Uno, och kom äfven honom med en sympathetisk kraft at le. – Ja i sanning, fortfor han, och lade slutet af sin hand på hennes arm.

Nu såg Sofi icke på ynglingen, utan ned på sin söm, men sydde dock så osäkert, at hon inträdde nålen djupt i venstra pekfingret. Uno passade på tilfället, och stal en Syren-blomma från hennes halmhatt, och fästade den med en knappnål på sin råck.

Ni kan få vackrare Syrener, sade hon, och sprang til Syrenhäcken, för at hemta en blomma – men de sutto alla så högt, at hon intet räckte någon. Af en händelse stod en stor bristfällig tunna, och en trägårdsbänk derutmed. Sofi klef först up på bänken, men blommorna sutto så högt, at hon ändå ej räckte någon; hon steg derföre up på tunnan. Uno ville oändligt gerna hjelpa henne, och steg derföre äfven up, utan at öfvertänka at bottnen kunde brista, och båda följakteligen nedfalla i tunnan. Knappt var han upkommen, förr än detta verkeligen hände, och på et ganska gesvindt sätt. Båda nedstörtade i en hast, endast Sofis randiga bomullskjol stadnade öfver tunnan.

* * *